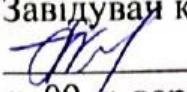

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

Факультет педагогіки та психології
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Завідувач кафедри
 Г. І. Слосанська
«_09_» вересня 2023 р.

**Робоча програма навчальної дисципліни
ЛОГОПЕДІЯ**

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	01 Педагогіка / Освіта (шифр і назва галузі знань)
Спеціальність	016 Спеціальна освіта (код і найменування спеціальності)
Освітня програма	Логопедія (найменування освітньої програми)
Мова навчання	українська

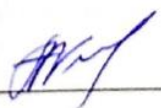
2023/2024 н. р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Логопедія» для здобувачів вищої освіти освітньої програми «Логопедія» спеціальності 016 Спеціальна освіта галузі знань 01 Освіта.

Розробник: *Рібцун Юлія Валентинівна* – кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Робочу програму навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка – протокол №1_ від 09 вересня 2023 р.

Завідувач кафедри

Г. І. Слосанська

1. Опис навчальної дисципліни

Освітня програма	Логопедія
Спеціальність	016 Спеціальна освіта
Галузь знань	01 Освіта
Ступінь вищої освіти	перший (бакалаврський)
Статус дисципліни	основна
Мова навчання	українська
Курс	IV
Семестр	1, 2
Кількість змістових модулів	2
Форма підсумкового контролю	залік, екзамен
ІНДЗ	реферат
Обсяг дисципліни в кредитах ECTS	10
Загальна кількість годин	300
Лекційні заняття (год.)	стаціонар – 40 год., заочна форма - – 20 год.
Лабораторні заняття (год.)	стаціонар – 40 год., заочна форма - 20 год.
Семінарські заняття (год.)	стаціонар – 40 год., заочна форма – 20 год.
Самостійна робота студента (год.)	стаціонар – 180 год., заочна форма – 140 год.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

- для денної форми навчання – 40 % до 60 %;
- для заочної форми навчання – 18 % до 82 %.

Мета навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Логопедія» є:

– надання здобувачам освіти сучасних науково-теоретичних знань щодо категорії дітей з особливостями лексико-граматичної складової мовлення, читання та письма;

– відпрацювання навчально-методичних навичок логопсиходіагностичної та логокорекційної роботи з дітьми з функціонально-мовленнєвими труднощами на рівні усного та писемного мовлення.

Відповідно до освітньо-професійної програми «Логопедія» у ході вивчення навчальної дисципліни «Логопедія» у студентів необхідно сформувані загальні (З) і фахові (Ф) (спеціальні) компетентності, а саме:

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-8. Здатність працювати в команді.

ЗК-9. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК-10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ФК-1. Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами.

ФК-2. Здатність до аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду становлення і розвитку спеціальної та інклюзивної освіти.

ФК-3. Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.

ФК-4. Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору, опорно-рухових функцій тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами.

ФК-5. Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з особливими освітніми потребами, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення.

ФК-6. Здатність працювати в команді, здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з особливими освітніми потребами, в тому числі з інвалідністю в різних типах закладів.

ФК-7. Здатність дотримуватися вимог до організації корекційно-розвивального освітнього середовища.

ФК-8. Готовність до діагностико-консультативної діяльності.

ФК-11. Здатність дотримуватися основних принципів, правил, прийомів і форм суб'єкт-суб'єктної комунікації.

ФК-13. Здатність будувати гармонійні відносини з особами з психофізичними порушеннями, їхніми сім'ями та учасниками спільнот без упередженого ставлення до їх індивідуальних потреб.

ФК-15. Здатність аргументовано відстоювати власні професійні переконання, дотримуватись їх у власній фаховій діяльності.

ФК-16. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

ФК-18. Здатність розуміти і визначати розвивальний, світлий і виховний потенціал різних видів і форм педагогічного впливу соціуму, узгоджувати потенціал педагогічного впливу батьків, шкільного колективу, соціокультурного середовища у контексті реалізації завдань спеціальної та інклюзивної освіти.

Вивчення навчальної дисципліни «Логопедія» забезпечує досягнення здобувачами таких **програмних результатів навчання (ПРН):**

ПРН-1. Знати сучасні теоретичні основи спеціальної освіти відповідно до спеціалізації, застосовувати методи теоретичного та експериментального дослідження у професійній діяльності, релевантні статистичні методи обробки отриманої інформації, узагальнювати результати дослідження.

ПРН-2. Розкривати суть основних педагогічних категорій, чинники розвитку і формування особистості, визначати зміст освіти, аналізувати навчальні плани і програми, педагогічні явища і процеси, проектувати та моделювати хід їх протікання.

ПРН-3. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.

ПРН-4. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.

ПРН-5. Застосовувати для розв'язування складних задач спеціальної освіти сучасні методи діагностики психофізичного розвитку дітей, критично оцінювати достовірність одержаних результатів оцінювання, визначати на основі їх інтерпретації особливі освітні потреби дітей та рекомендації щодо створення найоптимальніших умов для здобуття освіти.

ПРН-6. Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу в різних типах закладів.

ПРН-7. Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з особливими освітніми потребами з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.

ПРН-8. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом.

ПРН-9. Організовувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку, діагностико-консультативну діяльність.

ПРН-11. Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорно-рухових функцій тощо), реалізовувати корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.

ПРН-12. Застосовувати у професійній діяльності знання про методики, технології, форми і засоби реабілітації та корекційно-розвивального навчання дітей з особливими освітніми потребами.

ПРН-13. Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з особливими освітніми потребами.

ПРН-15. Реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вихователя закладу дошкільної освіти, асистента вчителя закладу загальної середньої освіти тощо.

ПРН-16. Застосовувати у професійній діяльності сучасні універсальні та спеціалізовані інформаційні системи та програмні продукти; бібліотечні ресурси та технології, зокрема електронні; спеціальну апаратуру та інструменти.

ПРН-17. Приймати обґрунтовані рішення з урахуванням цілей, ресурсних і законодавчих обмежень, ціннісних орієнтирів.

ПРН-18. Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.

2. Програма навчальної дисципліни

2.1. Зміст навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Виявлення та подолання функціонально-мовленнєвих труднощів у дітей на рівні усного мовлення

Тема 1. Алалії

Поняття алалії. Анатоомо-фізіологічні аспекти вивчення алалії. Симптоматика та механізми алалії. Класифікація алалії. Логопсиходіагностичне вивчення дітей з алалією. Система корекційного впливу при моторній та сенсорній алалії

Тема 2. Афазії

Поняття афазії. З історії афазіології. Класифікація афазій. Порушення розуміння, експресивного усного та писемного мовлення, навичок лічби, читання та письма при різних формах афазії. Відновлювальна корекційно-педагогічна робота при різних формах афазій.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

Виявлення та подолання функціонально-мовленнєвих труднощів у дітей на рівні писемного мовлення

Тема 1. Дислексії

Поняття дислексії. Етіологія, симптоматика дислексій. Психологічний аспект механізмів порушення читання. класифікації дислексій. Психолінгвістичний інструментарій діагностики дислексій. Вітчизняний та зарубіжний досвід логокорекції дислексій.

Тема 2. Дисграфії та дизорфографії

Поняття дисграфії та дизорфографії. Причини дисграфічних і дизорфографічних помилок. Психофізіологічна структура процесу письма. Класифікація дисграфій. Диференційна діагностика дисграфій та дизорфографій. Корекційно-розвивальна робота при різних формах дисграфій. Попередження порушень письма у дошкільників.

2.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	с	лаб	с.р.		л	с	лаб	с.р.
<i>Змістовий модуль 1. Виявлення та подолання функціонально-мовленнєвих труднощів у дітей на рівні усного мовлення</i>										
Тема 1. Алалії	75	10	10	10	45	75	5	5	5	60
Тема 2. Афазії	75	10	10	10	45	75	5	5	5	60
Разом за семестр	150	20	20	20	90	150	10	10	10	120
<i>Змістовий модуль 2. Виявлення та подолання функціонально-мовленнєвих труднощів у дітей на рівні писемного мовлення</i>										
Тема 1. Дислексії	75	10	10	10	45	75	5	5	5	60
Тема 2. Дисграфії та дизорфографії	75	10	10	10	45	75	5	5	5	60
Разом за семестр	150	20	20	20	90	150	10	10	10	120
Всього	300	40	40	40	180	300	20	20	20	240

2.3. Темі лекцій

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Алалії. Психолінгвістичні механізми мовленнєвої діяльності	4	2
2.	Алалії. Психолого-педагогічні аспекти вивчення різних форм алалії	4	2
3.	Алалії. Корекційна робота з подолання алалії у дітей різних вікових груп	2	1
4.	Афазії. Афазії у дітей та дорослих	10	5
5.	Дислексія. Психофізіологічна структура процесів читання та письма	10	5
6.	Дисграфія та дизорфографія. Порушення читання як медико-психолого-педагогічна проблема	4	3
7.	Дисграфія та дизорфографія. Сучасні підходи до діагностики та подолання порушень писемного мовлення у дітей	6	2
Всього годин		40	20

2.4. Теми семінарських занять

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Алалія. Анатомо-фізіологічний аспект вивчення дітей з алалією	4	2
2.	Алалія. Мовленнєва та немовленнєва симптоматика дітей з різними формами алалії	4	2
3.	Алалія. Логопсиходіагностичні методики обстеження дітей з алалією	2	1
4.	Афазія. Питання виникнення та подолання афазій в умовах воєнного часу	10	5
5.	Дислексія. Порушення просторових уявлень як одна з причин виникнення дислексій	10	5
6.	Дисграфія та дизорфографія. Основні операції порушень читання та письма	5	3
7.	Дисграфія та дизорфографія. Аналіз писемної продукції учнів як засіб визначення форми дисграфії (дизорфографії)	5	2
Всього годин		40	20

2.5. Теми лабораторних занять

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Алалія. Анатомо-фізіологічний аспект вивчення дітей з алалією	4	2
2.	Алалія. Мовленнєва та немовленнєва симптоматика дітей з різними формами алалії	4	2
3.	Алалія. Логопсиходіагностичні методики обстеження дітей з алалією	2	1
4.	Афазія. Питання виникнення та подолання афазій в умовах воєнного часу	10	5
5.	Дислексія. Порушення просторових уявлень як одна з причин виникнення дислексій	10	5
6.	Дисграфія та дизорфографія. Основні операції порушень читання та письма	5	3
7.	Дисграфія та дизорфографія. Аналіз писемної продукції учнів як засіб визначення форми дисграфії (дизорфографії)	5	2
Всього годин		40	20

2.6. Самостійна робота

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Психолінгвістичні механізми мовленнєвої діяльності <i>Завдання:</i> розробити таблицю «Загально-функціональні та специфічні мовленнєві механізми мовленнєвої діяльності»	7	9
2.	Психолого-педагогічні аспекти вивчення різних форм алалії	6	8

	<i>Завдання:</i> визначити критерії диференційної діагностики алалій від ін. порушень психофізичного розвитку (у формі таблиці)		
3.	Психолого-педагогічні аспекти вивчення різних форм алалій <i>Завдання:</i> підібрати ілюстративний та мовленнєвий матеріал для логопсиходіагностичного обстеження, охарактеризувати його зміст та специфіку використання	6	8
4.	Психолого-педагогічні аспекти вивчення різних форм алалій <i>Завдання:</i> розробити мовленнєву картку для обстеження зазначеної категорії дітей	6	8
5.	Корекційна робота з подолання алалій у дітей різних вікових груп <i>Завдання:</i> проаналізувати літературні джерела з теми, зробити конспект одного з них	6	9
6.	Корекційна робота з подолання алалій у дітей різних вікових груп <i>Завдання:</i> розробити програму корекційно-розвивального навчання для дітей з алалією (один напрям роботи, вікова група та форма алалії – на вибір)	6	9
7.	Корекційна робота з подолання алалій у дітей різних вікових груп <i>Завдання:</i> підібрати дидактичні (словесні, рухливі тощо) ігри та вправи з розвитку лексико-граматичної складової мовлення дітей з алалією	8	9
8.	Афазії у дітей та дорослих <i>Завдання:</i> підготувати реферат (виступ) «З історії афазіології» (на власний вибір)	25	30
9.	Афазії у дітей та дорослих <i>Завдання:</i> підібрати мовленнєвий і дидактичний матеріал для логопедичної роботи з хворими, які страждають різними формами афазії (на вибір)	20	30
10.	Психофізіологічна структура процесів читання та письма <i>Завдання:</i> проаналізувати літературні джерела, зробити конспект одного з них	25	30
11.	Порушення читання як медико-психолого-педагогічна проблема <i>Завдання:</i> підготувати виступ «Альфабетичне, поскладове, глобальне читання: «за» і «проти»	20	30
12.	Сучасні підходи до діагностики та подолання порушень писемного мовлення у дітей <i>Завдання:</i> оформити діагностичну карту психомовленнєвого обстеження для здобувачів початкової освіти	15	20
13.	Сучасні підходи до діагностики та подолання порушень писемного мовлення у дітей <i>Завдання:</i> розробити конспект уроку для подолання дисграфічних (дизорфографічних помилок) (один напрям роботи, вікова група та форма дисграфії / дизорфографії – на вибір)	15	20

14.	Сучасні підходи до діагностики та подолання порушень писемного мовлення у дітей <i>Завдання:</i> представити поради для батьків дошкільників з метою попередження порушень писемного мовлення (форма довільна)	15	20
Всього годин		180	240

2.7. Контрольні завдання та запитання для самоперевірки

Тема 1. Алалії

1. Дайте визначення поняття алалії.
2. Розкрийте зміст протиріч у вивченні алалії.
3. Визначте психологічні мовленнєві механізми, порушення яких спричиняє виникнення алалії.
4. Поясніть як недостатність міжаналізаторних зв'язків, відсутність або низька мотивація до комунікації впливають на психоемоційний стан дітей з алалією.
5. Охарактеризуйте психо-мовленнєву діяльність дітей з алалією, спираючись на вітчизняні наукові дослідження
6. Порівняйте практичні функції дітей з алалією та дизартрією
7. В чому проявляються специфічні труднощі в процесі навчання дітей з алалією? Як вони долаються?
8. Співставте особливості слухового сприймання при сенсорній алалії та порушеннях слуху.
9. Визначте специфічність завдань корекційної роботи з подолання сенсорної та моторної алалії.
10. Підготуйте підбірку ігор та вправ для розвитку мовленнєвої активності дітей з алалією. Покажіть можливості їх використання на різних етапах корекційної роботи.

Тема 2. Афазії

1. Дайте визначення понять афазії та афазіології.
2. Опишіть відмінність афазії у дорослих і дітей.
3. Визначте та назвіть характерні особливості порушення розуміння усного мовлення, читання і письма при акустико-гностичній сенсорній афазії.
4. Розкрийте первинно порушені передумови при акустико-мнестичній афазії.
5. Охарактеризуйте динамічну афазію.
6. Назвіть, у чому полягає специфіка семантичної, тотальної афазії.
7. Співставте аферентну та еферентну форми моторної афазії.
8. Розкрийте специфіку та основні положення змістового наповнення відновлювальної корекційно-педагогічної роботи при різних формах афазії.
9. Подумайте і назвіть при яких саме формах афазії писемне мовлення страждає найбільше.
10. Визначте основні завдання і принципи відновлювального навчання при різних формах афазії.

Тема 3. Дислексії

1. Сформулюйте психофізіологічні особливості читання та письма за умов онтогенезу
2. Зробіть історичний екскурс сторінками вчення про порушення писемного мовлення
3. Пригадайте і назвіть сучасні точки зору щодо питань визначення термінології, симптоматики, механізмів і класифікації дислексії.
4. Визначте особливості вищих психічних функцій, які є характерними для дітей із дислексією.
5. Дайте характеристику сучасних класифікацій дислексій із зазначенням критерію, форми, симптоматики, причин і механізмів, напрямів корекційно-розвивальної роботи.
6. В чому полягає мовленнєва готовність до засвоєння навичок читання?

7. Які наявні у дитини труднощі унеможливають чи ускладнюють оволодіння навичками читання?
8. Яку роль відіграє порушення міжпівкульної взаємодії в опануванні навичок читання?
9. Розкрийте зміст і методику формування навичок звуко-буквеного аналізу та синтезу у здобувачів початкової освіти з порушеннями читання.
10. Дайте характеристику основних етапів оволодіння навичками читання.

Тема 4. Дисграфії та дизорфографії

1. Дайте визначення, опишіть симптоматику, механізми дисграфії.
2. Проілюструйте класифікацію дисграфій на конкретних прикладах.
3. Дайте коротку порівняльну характеристику дисграфії та дизорфографії.
4. Розкрийте методику формування мовного аналізу та синтезу при подоланні дисграфій та дизорфографій.
5. Спираючись на аналіз літературних джерел, представте характеристику орфографічних помилок у формі таблиці.
6. Які саме причини можуть зумовити виникнення оптичної дисграфії? Наведіть приклади типових помилок.
7. Розкрийте зміст методики формування навичок контролю та самоконтролю при письмі під час корекційних логопедичних занять
8. Опишіть систему логопедичної роботи при подоланні різних форм дисграфії.
9. Які порушення письма спостерігаються у дітей з розладами звукової системи мови? Назвіть їх причини та окресліть напрями корекційно-розвивального впливу з метою їх подолання.
10. Визначте основні напрями та принципи логокорекційної роботи з подолання графічних та оптико-просторових помилок.

3. Форми контролю

Під час оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- а) усного контролю – індивідуальне, фронтальне опитування, бліц-опитування, співбесіда, виступ;
- б) письмового контролю – модульне письмове тестування, конспекти статей, практичні заняття, бліц-, експрес-, тестовий контроль Classroom;
- в) комп'ютерного контролю – презентації виступів і творчих проєктів;
- г) методи самоконтролю – самоаналіз, уміння оцінювати власні знання.

4. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

За роботу на семінарському занятті студент може отримати максимум **10 балів**.

10 балів: студент демонструє міцні знання матеріалу в заданому обсязі, аргументовано та чітко буде висловлювання, висловлює власне ставлення до заданої теми, володіє додатковими інформаційними знаннями, творчо підходить до виконання завдань.

7 балів: студент демонструє знання матеріалу семінарського заняття в повному обсязі, дає повну відповідь на запитання, при цьому допускає неточності у розкритті змісту питання чи відповіді на додатково поставлене запитання.

5 балів: студент дає неповну відповідь на запитання, не наводить приклади, поставлені додаткові запитання викликають труднощі.

3 бали: студент демонструє фрагментарні знання матеріалу, не знає основної термінології, у відповідях на поставленні запитання допускається значних помилок у твердженнях.

0 балів: відповідь на питання відсутня.

Критерії оцінювання ІНДЗ

Максимальна оцінка – **20 балів**.

Обґрунтування актуальності проблеми – 5 балів.

Повнота у розкритті теми – 5 балів.
 Структурність викладу матеріалу – 5 балів.
 Оригінальність на наповненість викладу матеріалу – 5 балів.

Штрафні бали

За відсутність на лекціях – мінус 2 бали.
 За відсутність на практичних заняттях – мінус 2 бали.
 Неготовність до практичного заняття – мінус 3 бали.

Пропущена з поважних причин робота може бути зданою протягом тижня без зняття штрафних балів.

Розподіл балів, які отримують студенти – 4 курс, 1 семестр

<i>Модуль 1. Виявлення та подолання функціонально-мовленнєвих труднощів у дітей на рівні усного мовлення</i>					Підсумкове тестування	Сума
<i>Змістовий модуль 1</i>						
T1	T1	T2	T2	ЗМ1		
20	20	20	20	80	20	100

Розподіл балів, які отримують студенти – 4 курс, 2 семестр

<i>Модуль 2. Виявлення та подолання функціонально-мовленнєвих труднощів у дітей на рівні писемного мовлення</i>						Підсумкове тестування	Сума
<i>Змістовий модуль 2</i>							
T3	T3	T4	T4	ЗМ1	ІНДЗ		
15	15	15	15	60	20	20	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	зараховано
74–81	C	добре	зараховано
64–73	D	задовільно	зараховано
60–63	E	задовільно	зараховано
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Мультимедійний проектор – демонстрація презентацій.
2. Комп'ютери з доступом до Інтернету – проведення підсумкового контролю.

6. Рекомендована література

Основна

1. Брушневська І. М., Рібцун Ю. В. Комунікативний компонент мовленнєвої діяльності у дітей: діагностичний комплекс : навч.-метод. посіб. для роботи з дітьми із порушеннями мовлення. Запоріжжя : ТОВ «ЛІПС» ЛТД, 2020. 112 с. : іл.

2. Брушневська І. М., Рібцун Ю. В. Комунікативний компонент мовленнєвої діяльності у дітей: методика формування : навч.-метод. посіб. для роботи з дітьми із порушеннями мовлення. Запоріжжя : ТОВ «ЛІПС» ЛТД, 2020. 112 с.
3. Калмикова Л. О. Перспективність і наступність в навчанні мови й розвитку мовлення дітей дошкільного й молодшого шкільного віку: психолінгвістичний і лінгво-методичний виміри. К. : Видавничий Дім «Слово», 2017. 448 с.
4. Конопляста С. Ю., Сак Т. В. Логопсихологія : навч. посіб. / за ред. М. К. Шеремет. К. : Знання, 2010. 293 с.
5. Логопедія : підр. / За ред. М. К. Шеремет. К.: Видавничий Дім «Слово». 2015. 672 с.
6. Мартиненко І. В. Комунікативний тренінг для дошкільників з порушеннями мовлення. К. : Літера ЛТД, 2019. 120 с. (серія «Інклюзивне навчання»)
7. Мартиненко І. В. Логопсихологія. К. : ДІА, 2016. 116 с.
8. Мартиненко І. В. Особливості комунікативної діяльності дітей старшого дошкільного віку із системними порушеннями мовлення : моногр. К. : ДІА, 2016. 304 с.
9. Малярчук А. Я. Розвиток усного і писемного мовлення молодших школярів. К. : Літера ЛТД, 2008. 336 с.
10. Марченко І. С. Спеціальна методика початкового навчання української мови (логопедична робота з корекції порушень мовлення у дошкільників). К. : Видавничий Дім «Слово», 2010. 288 с.
11. Марченко І. С., Кобилякова Т. В. Профілактика оптичної дисграфії : навч.-метод. посіб. / укл.: І. С. Марченко, Т. В. Кобилякова. К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. 101 с.
12. Рібцун Ю. В. До проблеми логопсиходіагностики різних видів пам'яті дошкільників з алалією. *Education and science of today: intersectoral issues and development of sciences*. Collection of scientific papers «ΛΟΓΟΣ» with Proceedings of the V International Scientific and Practical Conference, Cambridge, August 18, 2023. Cambridge-Vinnytsia: P.C. Publishing House & European Scientific Platform, 2023. P. 202-204. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/736419>
13. Рібцун Ю. В. Дошкільники з моторною алалією: логопсиходіагностичне вивчення основних мисленнєвих операцій. *Věda a perspektivy*. № 8(27). 2023. P. 99-111. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/736464>
14. Рібцун Ю. В. Корекційне навчання з розвитку мовлення дітей молодшого дошкільного віку із ЗНМ : програмно-методичний комплекс. К. : Освіта України, 2011. 292 с.
15. Рібцун Ю. В. Логопсиходіагностичне вивчення уваги дошкільників з моторною алалією. *Débats scientifiques et orientations prospectives du développement scientifique : collection de papiers scientifiques «ΛΟΓΟΣ» avec des matériaux de la V conférence scientifique et pratique internationale*, Paris, 21 juillet 2023. Paris-Vinnytsia: La Fedeltà & Plateforme scientifique européenne. P. 144-147. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/736183>
16. Рібцун Ю. Психолінгвістичні дидактичні технології діагностики та активізації пізнавального розвитку молодших школярів з тяжкими порушеннями мовлення (розділ VI). *Психолінгвістичні дидактичні технології діагностики і подолання мовленнєвих порушень у молодших школярів з тяжкими порушеннями мовлення* : навч.-метод. посіб. / Е. Данілавичюте, Л. Трофименко, В. Ільяна, Ю. Рібцун, З. Мартинюк, Г. Грибань. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2021. С. 698-846. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/730619>
17. Рібцун Ю. В. Учні початкових класів із тяжкими порушеннями мовлення: навчання та розвиток : навч.-метод. посіб. Львів : Світ, 2020. 268 с.
18. Савицький А. Корекція мовленнєво-рухової діяльності дошкільників з дитячою афазією : дис. Ін-т спец. педаг. АПН України, 2009. 225 с.

19. Соботович Є. Ф. Вибрані праці з логопедії / Укл. В. В. Тищенко, Є. Ю. Ліндіна. К. : «Видавничий дім Дмитра Бураго», 2015. 308 с.
20. Соботович Є. Ф. порушення мовленнєвого розвитку у дітей та шляхи їх корекції. К. : ІСДО, 1995. 204 с.
21. Соботович Є. Ф. Формування правильного мовлення у дітей з моторною алалією. К. : КДПІ ім. О. М. Горького, 1981. 149 с.
22. Трофименко Л. І., Ільяна В. М. Вивчення особливостей писемного мовлення молодших школярів з алалією. *Scientific Collection «InterConf»:with the Proceedings of the 2nd International Scientific and Practical Conference «International Scientific Discussion: Problems, Tasks and Prospects»* (June 21-22, 2021) (63). С. 69-80
23. Трофименко Л. І. Освітні труднощі в учнів початкових класів з алалією. *Особлива дитина: навчання і виховання*, 2022. №4 (108). С. 58-68
24. Трофименко Л. І. Специфіка надання освітніх послуг дітям з алалією. *Освіта осіб з особливими потребами: виклики воєнного часу*. Матеріали VIII Міжн. конгресу зі спец. педаг. та психол. К. : ІСПП, 2022. С. 299-304
25. Чередніченко Н. В., Клименко І. В., Тенцер Л. В. Порушення письма у молодших школярів: діагностика та корекція. К. : ДІА, 2016. 248 с.
26. Чередніченко Н. В. Початковий курс навчання української мови молодших школярів із тяжкими порушеннями мовлення. К. : Видавничий Дім «Слово», 2012. 208 с.
27. Шеремет М. К., Стахова Л. Л., Кравцова І. В., Кравченко А. І. Організація корекційно-розвивальної роботи в групах для дітей із порушеннями мовлення (орієнтовне планування та методичні рекомендації). Суми : СумДПУ, 2014. 186 с.
28. Brushnevskaya, I., Ribtsun, J., Stasiuk, L., Ilina, N., Vasylehko, I., & Kolodiazhna, V. Psycholinguistic Preconditions of Speech Formation of Children with General Speech Retardation. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 2021. 12(4). P. 263-277. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/729330/>
29. Vasylieva N., Kulesha-Liubinets M., Trubaieva K., Dub M., Ribtsun Y. & Ivantsev N. Speech Therapy as a Component of Comprehensive Rehabilitation of Patients with Acute Impairment of Cerebral Circulation. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 2022. 13(3), P. 181-194. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/732004>

Додаткова

1. Базима Н. В., Качуровська О. Б., Коломієць Ю. В., Мартиненко І. В. Дитина з труднощами в навчанні в інклюзивному класі / за ред. І. В. Мартиненко, М. К. Шеремет. К. : ДІА, 2019. 148 с.
2. Гончаренко А. М. Розвиток мовленнєвої компетентності старших дошкільників. К. : Світич, 2009. 160 с.
3. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології : підр. К. : Академ-видав, 2015. 304 с. (Серія «Альма-матер»)
4. Енциклопедія освіти (колектив авторів). НАПН України. К. : Юрінком Інтер, 2021, 1144 с.
5. Колупаєва А. А., Таранченко О. М. Інклюзивна освіта: від основ до практики : моногр.. Київ : ТОВ «Атопол», 2016. 152 с. (Серія «Інклюзивна освіта»).
6. Методичні рекомендації для інклюзивно-ресурсних центрів щодо визначення категорій (типології) освітніх труднощів у осіб з ООП та рівнів підтримки в освітньому процесі [Навч. матеріал] (2021) / Прохоренко, Л. І., Ярмола, Н. А., Набоченко, О. О., Данілавичюте, Е. А., Мартинюк, З. С., Довгопола, К. С., Ільяна, В. М., Костенко, Т. М., Чеботарьова, О. В., Литовченко, С. В., Бабяк, О. О., Недозим, І. В., Блеч, Г. О., Трикоз, С. В., Гладченко, І. В., Трофименко, Л. І., Рібцун, Ю. В., Жук, В. В., Грибань, Г. В., Курінна, В. Р. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/730995/>

7. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів : навч.-метод. посіб. / М. А. Порошенко, А. А. Колупаєва, М. В. Ярошук, О. М. Таранченко, Л. І. Прохоренко, І. М. Гудим, О. Ф. Федоренко, Е. А. Данілавичюте, Ю. В. Рібцун, А. Ю. Мельник, О. В. Воробей, Г. О. Ярова, Ю. В. Заруденко, М. О. Болкун, В. Є. Новосад, О. О. Макарук, Л. А. Самойленко. К. : Всеукраїнська благодійна організація «Благодійний фонд Порошенка», 2018. 252 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/713131/>
8. Психолого-педагогічні засади технологій супроводу дітей з особливими освітніми потребами у процесі їх соціальної інтеграції : кол. моногр. / наук. ред. А. Г. Обухівська, Т. Д. Ілляшенко. Київ : Ніка-Центр, 2020. 113 с.
9. Рібцун Ю. В. Логопсиходіагностика дітей з особливими мовленнєвими потребами як передумова створення освітнього середовища. *Preschool and primary education in European integration and national dimensions* : Scientific monograph. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2023. P. 94-115. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/736622>
10. Рібцун Ю. В. Професійний довідник учителя-логопеда дошкільного навчального закладу. Х. : Вид. група «Основа», 2013. 239 [1] с. (Серія «Професійний довідник»)
11. Рібцун Ю. В. Ширшає коло друзів. Рівні права, рівні можливості, кроки до успіху : навчальне видання. К. : ТОВ «Поліпринт», 2021. 64 с.
12. Рібцун Ю. В. У країні Веселкових звуків. Альбом учителя-логопеда. Ч. 1. Х. : Видавнича група «Основа», 2020. 96 с. : іл. (Серія «Логопеду»).
13. Рібцун Ю. В. У країні Веселкових звуків. Альбом учителя-логопеда. Ч. 2. Х. : Видавнича група «Основа», 2020. 80 с. : іл. (Серія «Логопеду»)
14. Рібцун Ю. В. Я учуся розмовляти : навч.-метод. комплект : логопедичний альбом з розвитку мовлення дошкільників 3–6 років. К. : Генеза, 2019. 160 с. : іл.
15. Рібцун Ю. В. Я учуся розмовляти : навч.-метод. комплект : навч.-метод. посіб. з розвитку мовлення дошкільників 3–6 років. К. : Генеза, 2019. 224 с. (Серія «Помічник вихователя»).
16. Таранченко О. М., Найда Ю. М. Диференційоване викладання в інклюзивному класі : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. Колупаєвої А. А. К. : «А.С.К.», 2012. 124 с.
17. Тарасун В. Морфофункціональна готовність дітей з особливостями у розвитку до шкільного навчання: діагностика і формування : моногр. К. : Вид-во НПУ Драгоманова, 2008. 299 с.